
Spiseforstyrrelser på dansk

[BOKOVERSIKT](#)

I Danmark har man flere psykiatriske miljøer som har spesialisert seg på behandling av spiseforstyrrelser. Gjennom slike spesialiserte tilbud – både poliklinisk og i sykehusavdelinger – kan man hevde at Danmark ”har kommet lengre” enn Norge. Samtidig har det vært et påfallende fravær av danskprodusert litteratur innenfor dette feltet. I 1986 utgav Kai Tolstrup og Mette Brinch *Spisevægring og vægtangst – om anorexia nervosa og bulimi*. Etter dette har det vært ytterst få bidrag med utgangspunkt i psykiatrisk medisin. Den foreliggende boken burde således være et kjærkomment tilskudd. Bokens forfatter, Marianne M. Hertz er psykiater og har de ti siste årene vært leder for en spesialavdeling for spiseforstyrrelser ved Rigshospitalet i København.

Boken retter seg både mot fagfolk og mot spiseforstyrrede selv og deres nærmeste. En slik bred ambisjon kan være noe problematisk, da det er en risiko for at flere får for lite. Og det er klart at det er begrenset hva man kan rekke over på drøye 90 sider. Teksten bryter ikke nytt land, men oppsummerer eksisterende kunnskap. Språklig er den kortfattet og presis, nærmere i slekt med informasjonsbrosjyrens effektive redegjørelse enn av en debatterende og utdypende fagtekst. Boken har ingen litteraturliste, men den presenterer et knippe av anbefalt litteratur, dansk og engelsk.

Forfatteren vil dele med oss basalkunnskapen om hva vi for tiden mener spiseforstyrrelsens hva og hvordan. Det naturlige startsted – etter en kort historikk – er således diagnostikken. Hun redegjør både for DSM-IV- og ICD-10-kriterier for anorexia nervosa og bulimia nervosa. Siden DSM-IV blir anvendt, kan det være grunn til å etterlyse den kategorien av spiseforstyrrelser som har fått et eget appendiks i dette diagnosesystemet: Binge Eating Disorder (BED). BED omtales ofte som ”den tredje spiseforstyrrelsen” blant unge og voksne, og har i løpet av de siste år blitt et tema innenfor både klinikk og forskning. Den er stort sett overensstemmende med det som i selvhjelpskulturen ofte omtales som ”tvangsspising”. BED fyller ikke sykehussengene, men er et viktig fenomen for å utdype forståelsen av overvektens psykologi.

For å gi liv til beskrivelsene, presenterer Hertz flere kortfattede kasuistikker. De er nyttige. Nyttig er også hennes referanse til Minnesota Starvation Study fra 1950-tallet (Keys og medarbeidere). Studien er en klassiker innenfor ”sultens psykologi”. En gruppe militærnektene ble frivillig sultet over lengre tid. De utviklet etter hvert psykiske symptomer, blant annet tvangstanker og en monoman opptatthet av mat. Dette gir oss indikasjoner på at den anorektiske psykologien både kan være en ”primær” psykologi, men at den også er en konsekvens av selve ernæringssituasjonen. Spissformulert: Anoreksi gir mer anoreksi.

I redegjørelsene om forekomst er forfatteren klokt nøktern. Hun kaster seg ikke på luftige spekulasjoner om store forekomster av spiseforstyrrelser, men henviser til flere studier som viser at anoreksi faktisk er en sjelden lidelse. Når man snakker om økning i forekomst, dreier det seg først og fremst om de bulimiske tilstandene.

Vi får vite at det er studier som påviser en viss genetikk, men ikke om hva slags genetikk. Diskusjonen om biologiske modeller redegjør meget kortfattet for rådene teser. Vi burde imidlertid fått litt mer om disse tesenes status i dag. Hva tror vi, og hva vet vi? Man vet faktisk påfallende lite om kausale biologiske forhold ved spiseforstyrrelser. Kapitlet om behandling blir for overskriftsbegrepet. Den svarer ikke tilstrekkelig på ”hva gjør vi?”

Boken anbefales. Men det må være lov å si at norske leger, pasienter og pårørende ikke trenger å dra til Danmark for å lese om spiseforstyrrelser.

FinnSkårderud

Regionsenteret for barne- og ungdomspsykiatri

Oslo

Publisert: 20. april 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.